

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajinje
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRAR

... treba da smo svijesni da
naš list treba i mora da živi i
da smo mi pozvani da mu pro-
dužimo život i opstanak.
Iz okružnice društva Istrar
u Novom Sadu

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Nove srednje šole v Julijski Krajini

Ponovno smo že v našem listu pisali
o člankih, ki jih je objavil v tržaškem
»Piccolu« Angelo Scocchi, in ki jih je po-
znejše zbral v posebni knjigi.

Za duhovno usmeritev tridesetih
dečkov iz obmejnega ozemlja, ki bi va-
jo v konviktu, bi bilo koristnejše, če
bi jih razdelili na številne konvikte v
severni in srednji Italiji.

Poleg učiteljske šole v Tolminu in ome-
njene kmetijske srednje šole v Poreču bo-
do s prihodnjimi šolskim letom otvorili v
Julijski Krajini še sedem drugih nižjih in
višjih srednjih šol, tako učiteljsko šolo
na Reki, nižjo gimnazijo v Gradški, nižji
tehnični zavod (nižjo realno gimnazijo) v
Trbižu, in štiri nižje strokovne šole, namreč
v Sv. Luciji in Marjanu enoletni obrt-
niški tečaj, v Krmnu enoletni kmetijski
tečaj in v Trstu nižjo mornariško šolo.
Značilno je, da se tržaški listi hudujejo
nad izbero sedeža te šole. Po ministrskem
odloku bi morala biti, namreč na Vrdeli.

AKCIJA ORGANIZIRANE EMIGRACIJE
ZA SVOJ LIST

HVALEVRUJEDAN RAD NOVOSADSKJE
»ISTRE«

Društvo Istrar u Novom Sadu
je povelu akciji za proširenje li-
sta među svojim članstvom i do-
maćinama u Dunavskoj i okolini.
Ističući taj hvalevrjedn rad no-
vosadskog društva, donosimo ovdje
okružnicu koju je to društvo, čim
povodom poslalo svome članstvu i
ostalom građanstvu.

Svima članovima i prijate-
ljima društva »Istrar«
u Novom Sadu.

Uprava P. p. d. »Istrar« u Novom Sa-
du od danas, pored svoje redovne duž-
nosti, primila se je i dužnosti vršenja
povjereništva za naš list »Istrar«, koji
nam jedini od emigrantske štampe do-
nosi vijesti iz rodne grude o našim naj-
milijima.

S obzirom na to, što je to naš jedini
list, koji nam donosi sve ono što nas
bez razlike sve interesa, treba da smo
svijesni tome, da taj list treba i mora
da živi i da smo mi pozvani da mu pro-
dužimo život i opstanak.

S toga pozivamo sve članove i pri-
jatelje u Novom Sadu i Dunavskoj ba-
novini da se svi na list pretplate, da
svoje potrebe u njemu oglašuju, da ga
zajednički svestrano pomažemo da nam
bude što veći opširniji — štampani na
nekoliko stranica — a ne kao do sada
sličušani i mali. Naš list »Istrar« treba
da bude na daleko i na široko poznat i
da o njemu volji računati ne samo do-
brba nego i svjetska štampa. U njemu
treba da se čuje naša muška riječ i sv-
jetu njega treba da upoznamo olo-pu-
len i onome što nas boli i što želimo.

Kada smo u stanju da kupujemo do-
maće dnevne listove i da za svaki pri-
mjerk plaćamo po jedan i više dina-
ra, zar nismo u stanju da i naš list po-
mažemo i da za njega platimo JEDAN
DINAR NEUJELJNO.

Ako se ugledamo na emigrantsku
štampu drugih narodnosti: mađarska,
njemačka, grčka, talijanska i druge, te
ako se naša štampa usporedi sa njho-
vom, ma da smo veći od Grka, Mađa-
ra i Nijemaca iz Tirola, u emigraciji,
naša štampa prema njihovoj pretstav-
lja ništa.

Pošto nam je štampa danas najpo-
trebnija jer je ona najefikasnije oružje
za odbranu naših prava, dužnost je sv-
kog emigranta Jugoslovena i Slovena
učiniti, da je svestrano materijalno i
moralno pomažemo.

To razumijevanje i smisao treba da
se u nama probudi, jer je krajnje vrije-
me da se latimo oružja, kojim treba da
branimo naša najosnovnija čovječanska
prava.

ZA SADA JE PRETPLATA NA LIST
SAMO 48 DINARA GODIŠNJE ILI 4 DI-
NARA MJESEČNO. Ovak izdatak može
svakom roditelju da žrtvuje, jer je sam
svojim žrtvov pomogao, jer je sam
nacije za njemu pravdu stvar, a prav-
da je dostiživa za svakoga i ona će doći
i nama ako je tražimo.

Svaki Istranin: Hrvat i Slovenac,
bez obzira koji je grupi opredjeljen i
bez obzira na ličnosti koje su zastup-
ljene, bilo u upravi lista »Istrar« bilo u
Savezu ili pojedinim društvenim jedini-
cama, pozvan je i dužan pomagati i š-
riti svoj list i ostalu štampu.

Svaki pretplatnik, koji se pretplati
na list putem naše uprave za pola godi-
ne dana unapred dobiva jedan »JA-
DRANSKI KALENDAR« za 1937 godinu
besplatno.

Sloga, pozivamo sve članove i prija-
telje u Novom Sadu i Dunavskoj ba-
novini da se odmah prijave u našoj kan-
celariji Narodni Spomendom Kralja
Aleksandra I i da sobom ponesu ili po-
štom dopnuće dinara 24.— za polugodiš-
nju pretplatu gdje će odmah dobiti
obedani »Jadranski kalendar«.

One pak članove i prijatelje van No-
vog Sada molimo da nam pretplatu po-
šalju putem našeg čeka broj 58.174. ili
neposredno listu »Istrar« u Zagreb na
čekovni broj 38.789.

Uprava društva »Istrar« u Novom Sa-
du vodi će strogo računa o svima čla-
novima i prijateljima-pretplatnicima li-
sta i oni će biti prvenstveno pomagani
u svima oblicima i mogućnostima dru-
štva. Tako isto vodi će se računa i o
onima, koji se budu odušili ovome po-
zivu, kao i onima koja nemaju smisla u
razumijevanju za našu svetu stvar.

Sa sjednice održane 10 jula 1937 g.
Prešednjak:
Mohorović Anton s. r.

SIRITE »ISTRU«!

ČITAJTE »ISTRU«!

PRETPLACUJTE SE NA »ISTRU«!

V prvem času, ko se je dalje ra-
bil v ljudskih solah obmejnega ozem-
lja slovenski jezik, se je izkazala ko-
ristna otvoritev učiteljske šole v Tol-
minu, da bi pripravljala za te šole
učitelje, podkovanje tudi v italijanskem
jeziku in vzgojone v udušnostnem du-
hu do države.

V drugem razdobju je vršila bla-
godejno delo gimnazija, dasi je podo-
zelski značaj majnega gorskega kra-
ja onemogočil stalnost učiteljev, ki so
vsi le s težkim srcem prenašali neu-
godnosti samega kraja in so nepre-
stano prosili za premešitev v mestna
središča. Radi tega se je čestokrat
zavlačeval začetek nouka, kar je zo-
tovo slabo vplivalo na reden potek in
na resnost pouka.

Sedaj pa, ko nudijo petletna Itali-
ska ljudskošolska izobrazba, eno — in
dvoletni kmetijski nadaljevalni tečaj,
tečaj Faina in večerini tečaji Italie
Redente skoro v vseh vaseh Gorisške
pokrajine mladim čerjanom možnost,
da prestanejo brez težke izoli. Čez
dvoletno nadaljevalno šolo, tako da se
lahko sprejmejo v pripravilni tečaj
kmetijske srednje šole, je prišel čas
da se prične v Tolminu akcija, ki bi
šla za tem, da se postopoma po vseh
Julijskih Alpah uvede tudi italijansko
izrazovalje v kmetisko in gorsko ži-
vljenje. To naj bi se vršilo vzporedno
z izpopolnjevanjem v kmetijski izo-
brazbi, tako da bi med samimi čerja-
ni vzrasli propagandisti italijanskega.

SIRITE »ISTRO«!

ČITAJTE »ISTRO«!

NAROČAJTE »ISTRO«!

V konviktu Francesco Scodnik v
Tolminu odpade od 80 gojencev 50
na družini iz furanske nižine, od istr-
ske obali in iz notranjih pokrajin.
Ker živijo zaprti v konviktu, ne
morejo s svojo prisotnostjo direktno
vplivati na rabo nacionalnega jezika
v trgu.

GLAD I BIJEDA U ISTASKOM SELU

Slum, avgusta 1937. — Do pred ra-
naše je selo bilo jedno od najnapredni-
jih sela u cijeloj Cigariji, što se vidi i
po tome, što smo bez ikde pomoći bili
sagradili lijepu školsku zgradu. Sagra-
dili smo bili također lijepu zgradu u
kojoj je imao stapan učitelj, a i vrlo li-
jepu i veliku cisternu za pitnu vodu.
Sve ovo sagradili smo bez pomoći i op-
ćine i države, a danas ne možemo da
si nabavimo ritni jedan čavao da ga pri-
bijemo u dasku. Naše je selo danas je-

dno od najsiromašnijih u Cigariji. Na-
rod ne zna što bi učinilo. Mnogi pomi-
šljaju na to da napuste ono što posje-
đuju, da idu u svijet kao prosjaci,
jer je život neizdrživ. Mi smo prije rata
imali u selu preko osamdeset krava za
mlijeko, a danas ih je u cijelom selu
svega devetnaest i ne može se u selu
dobiti litre mlijeka kao lijek za djecu,
a i ono malo što ga ima upotrebi ga
svaki za jedinu hranu u familiji.

TEŽAK ŽIVOT U CIGARJU

Možne, avgusta 1937. — Da je život
bio u našim krajevima od uvijek težak
to je nepobitna činjenica, ali da je bio
ovako težak kao što je sada, to nitko
od naših najstarijih ljudi ne pamti. U
našim je krajevima unatrag nekoliko
vremena zavladała užasna skupeća, glad
i bezposlica. Nastala je skupoca upravo
onoga što mi najviše trebamo, a to je
slanina i žuto brašno. Prošle smo godi-
ne mogli kupiti slaninu po sedam do
osam lira kilogram, a sada je po tri-
naest do četrnaest i još za taj novac
se ne može dobiti, jer je veliko pomanj-
kanje. Žuto brašno prošle godine dobili
smo po 70—80 cent., dočim je sada od
1 lire i po do jedne i 75 cent. kilogram,
a nadnice su ostale iste, t. j. po 5 lira.
Narod se nalazi zbog ove skupeće i ne-
stašice hrane u strašnom položaju i ne-
zna što će početi. Mnogi pomišljaju na
ubijanje ono malo stoke što još imaju
samo da prožive. S time se je već i po-
čelo. Tako je ovih dana naš seljak Pe-
lozo ubio jednu kravu i porazdjelio
meso uz cijenu od dvije lire po kilo-
gramu, ali je i za ovo bio pozvan na
odgovornost od općine, da je bez takse
prodavao meso.

SVE JAČI INTERES TALIJANSKOG
KAPITALA ZA JUGOSLAVIJU

Jedna talijanska firma podnijela je
ministarstvu saobraćaja prijedlog o uvo-
đenju t. zv. vodnih omnilbusa u Jugo-
slaviju. To su ladje koje gaze svega do
40 cm. te su na taj način vrlo pogodna
za plitke rijeke. Njima je potrebna du-
bina od 1 metra da bi mogle da plive.
Projektuje se uspostavljanje vodnog
saobraćaja između Beograda i Zagreba.
Ove ladje mogu razviti brzinu do 50 km
na sat.

Talijanska vlada naredila je kine-
matografima u Italiji da moraju otsada
od prikazuju po jedan talijanski film
na svaka dva filma stranog porijekla.

Italijanski listi bodo odstje izhajali
je na šestih stranah, ker primanjkuje v It-
aliji celuloza.

Novi talijanski rudnik bakra u
Monte Valeriu. Kako javlja talijanska
agencija Stefani, otvoren je u prisutstvu
ministra korporacija, ministra financija
i brojnih drugih prvaka rudnika na Monte
Valeriu, koji će odmah početi radom.
Proizvodnja bakra iz ovog rudnika moči
će pokriti celokupnu potrebu Italije.

Talijanske službene novine javljaju
da je provedena teritorijalna vojnička
reorganizacija čitave Italije, po kojoj
je cijela zemlja podijeljena na 13 ter-
itorijalnih zapovjedništva i 28 vojnič-
kih zona.

Agentura Dow-Jones javlja, da je
jedan neovisni producent nafte iz New-
Mexika zaključio ugovor sa jednom ta-
lijanskom rafinerijom za dobavu od 1
milijun barela nafte, sa rokom dobave
unutar 3 godine.

Pričel se je širiti glas, da bo mar-
šal Graziani, ki je bil ob znanem atentatu
v Adri Aheli teško ranjen, nadomeščen po
generala Pirziu Birolliju.

Uradni list je prepovedal izvoz riža.
Jedli bodo torej kruh kot za časa svetovne
vojne.

Vsi znanstveni inštituti bodo odstje
spadali pod vodstvo fašistične stranke.
Predsednike in podpredsednike imenuje po
novemu spremenjenem statutu ministar za
vzgojo.

Vodstvo nekaterih kmetijskih tovarni
so izročili nemškim inštruktorem. To po-
sebno v Ligariji. Delovni tedni znaša 60 ur.
Plače talijanskih »prostovoljcev«
v Španiji znašajo nominalno 60 do 70
lir dnevno, njih družine pa dobe podpo-
ro po 5 do 10 lir. Ko se izkrajajo v Špa-
niju dobe nagrado 5 do 10.000 lir. V slu-
čajju smrti pa razmeroma večjo odškod-
nino dobi družina. Največ jih gre iz
Južne Italije, kjer je dnevni zaslužek zelo
slab in znaša komaj 4—5 lir na dan.
Italijanski »prostovoljci« se vkrcajo v
Speziji, ki je strogo zastražena. Nekaj
prostovoljcev je šlo celo iz papeževs dr-
žave (Citta del Vaticano).

Vlada republike San Salvador odnuč-
ila je da prizna aneksiju Abesnije It-
aliji, a generala Franca kao jedinu legal-
nu vladu u Španiji.

Talijanski nacionalni vazduho-
plovni savez u Rimu prijeduje od 22
do 29 augusta, t. j. g. medjunarodnu utak-
micu za turističke aeroplane između 85
i 400 km, na koju poziva i Jugoslovenske
avijatičare.

Iz Trsta je oštel na Siciliju 69.
pešpoh »Ancona« v poletnih kolonijal-
nih oblekah. Nadalje ga bodo poslali v
Atriko.

Italijanske železnice delajo skupin-
sko izlete v vsa važna mesta po zelo nizkih
cenah: Trst—Rim, stane tja in nazaj 46
lir, Trst—Videm 8, Trst—Trbiž 16, Trst—
Pulj 12 lir.

Od 1. julla letos je zaposlenih v in-
dustriji za letala nad 45.000 delavcev. Na
60 novih letališčih ki so jih pričeli graditi
v Italiji, pa dela okoli 25.000 delavcev

TKO JE KRIV

Ovih dana je u Zagrebu bilo jedno karakteristično suđenje. Optužen je neki dvadesetgodinji nezaposleni sezonski radnik da je nagovorio dvanaestogodišnjeg bogatog dječaka nekla pokradu... (The text continues with a detailed account of a trial in Zagreb involving a child and a man, with various details about the charges and the court proceedings.)

Uvijek se diže vika protiv nemoralnog štva i nemoralnog filma. Za štva i filma postoji cenzura. Međutim cenzura ne cenzurira sve štvene listove, knjige i filmove. Ona na pr. pušta filmske žurnale raznih Forxa, Paramounta itd. koji po pravilu uzdižu najbedastije, najdemoralizirajuće i najnehumane paradu u nekim fašističkim državama. Publiku od zadnja pretašave od 9 i četvrti piješće — la publika raznih letica koje popuše tridesetak dinara dnevno i raznih »narodnih dobrotvora« koji zaraduju isto toliko hiljada svakog dana. I kod kuće se onda priča pred djecom kako je bio »imponantno-sladak« taj i taj čovjek u takvoj i takvoj pozi, i kako su »herci« bratili nekog drugog »velikog« čovjeka. A bombe, fujal, kako su letile na ono abstraktnu bagru ili na »smucije« razbojnika u Bilbauu.

I onda nećati ti »shoketice« kradu dinara, lire, dolare, satove i revolvere i bježe u te blažene zemlje, gdje onladino već izrana ući kako treba irovati »barbare« i bombardirati »bandite«.

A po izlozima u knjižarama se u posljednje vrijeme množe razni listovi za djecu u primamljivim bojama. Prođuju se za bagetelu, sa gubitkom, a tlfiraju ih te države sa uniformiranom onladinom. U njima se govori samo o pucanju, bodenju noževima, topocima, tankovima, ubijanju, klanju. Ti listovi nisu »slak bedasti« kao domati, a i lijepi su. I »nobli« je da djeca čitaju strane listove. Kada to »nobi« djeteta na koncu godine padne iz narodnog jezikla, tada su učitelji i profesori »nikoristi« i »neznalice«. »Za badav jede naš krak« itd.

Drustvo se brani od nemorala — od nemoralne literature i nemoralnog filma. U nekim državama se čak i zabranjuje »znanstvena« literatura i »revolucionaristi«. Jer drustvo, s potpunim pravom, mora da se brani od zla i da brani svoju djecu od zla utjecaja.

Ali, drustvo bi moralo već jednom vidjeti da postoje posebni sistemi zla i zlog utjecaja. Da postoje cijela država koje sa svojim državnim aparatima i sa korodnim finansijskim sredstvima sistematski umištaju ono najgipsje u čovjeku i djetetu da kalana u duse djecu okrutnost, nepopravnu »nečovječnost« i sve moguće zlo koje je toga »zira«.

Sva treba, dakle, raditi!

Medjunarodno kriminalno društvo u Rimu

Iz Rima javljaju: Medjunarodni odbor za organizaciju prvog kongresa kriminalno-psihologije suslušno je izvjestaje predsjednika kongresa Nevella, koji je predložio da se obrazuje »Medjunarodno kriminalno društvo« sa sjedištem u Rimu. Kongres je jednoglasno primio ovaj prijedlog i donio odluku o obrazovanju Medjunarodnog kriminalnog društva. Za predsjednika izabran je d'Amelio, a za potpredsjednika Nevelli.

Mislino da je izbor predsjednika Medjunarodnog kriminalnog društva popravan, tako je sjajisti društva odlično izabrano.

Luigi Casciana

Pred sedemnajstini leti, ko so jasisti z Giunio zaigrali Narodni dom u Trstu, je padel pri tel prikliti tudi podporodnik Luigi Casciana. Bil je dama iz Steitza i se je klub lemu da je bil pod vođsko suljenje predrasil javstvenim tolpam, ki so oblegale Narodni dom in je pri tem bil uhit.

Takim so jugoslovenski sportniki potvrdili cvetje... (Agis)

Najprijatelje se zuhvaljujemol

»Grotte di Postumia«

Ljubljanska »Slovenski« piše: Nekatera cvetje, med njimi tudi znane narodno izgovornje izlagajo v svojih »zlatih« znanju. Postojisko juno v stikah z lastnim napisom. In to sredi Ljubljane. Ali res nemožno nobene narodne zavesti lin ponosa. Ali »res« nihče ne čuti dolžnega, povedati leu narodnjikom, da lo ni prav?

ZA UVREDU KARABINJERSKOG MAREŠALA

U Puli je osuđen Miroslav Čok? (Cioch) Mihi iz Buzetacit zato što je prišlo maresalu karabinjera u Buzetu i što za je uvredilo.

UNIONE POPOLARE ITALIANA

PRED NOVOM ANTIFASISTIČKOM KONCENTRACIJOM

Iza sjedinjenja »Giustizia e Libertà« i lijevog krila republikanaca, stvorile su sada talijanske lijevičarske stranke jedinstveni pakt — Izgledi za novu antifasističku koncentraciju

Pariz, avgusta 1937. Javili smo vam bili o fusiji pokreta »Giustizia e Libertà« sa lijevim krilom republikanaca »Azione repubblicana socialista« u jednu stranku pod nazivom »Giustizia e Libertà, movimento di unificazione socialista«. Sada su talijanske socijalistička i talijanska komunistička stranka napravile pismeni sporazum o zajedničkoj akciji. Ta »Carta d'Unita d'Azion« sadrži 12 članaka a popisana je 26 jula. U članku III, se obje stranke obavezuju da će »otvoriti javnu diskusiju« medju antifasistima u Italiji i emigraciji o ulazu uli antifasista u Talijanski narodni savez. U sljedećem članku se obje stranke obavezuju na zajedničko propagandno akciju svuda, u Italiji i u inostranstvu, iskorištavajući u Italiji i legalne mogućnosti. Zajednička akcija će ići i zatim da se »slomi« osnovina Rim-Berlin. Obje stranke se obavezuju na podržavanje medjunarodne politike mira na bazi Društva naroda i kolektivne sigurnosti i podržavat će i pomagati u svim zemljama pokrete za očuvanje Društva naroda i za povlačenje okupatorskih fašističkih četa iz Španije. I jedna i druga stranka obavezuju tlm paktom svoje članstvo da vezuju tlm paktom u organizaciji Unione popolare italiana (Narodni talijanski savez) koji je osnovan u Francuskoj. Tako sjedinjene stranke se obavezuju da rade na zavedenju demokratske republike u kojoj bi blo nacionaliziran samo velik-monopolistički industrijski i bankarski kapital i ukidanje veloposjede. Tom »Carta d'Unita d'azione« nije stvorena jedna stranka, već jedino baza za zajedničku akciju, a Talijanski narodni savez (Unione popolare italiana) imao bi da bude matrica koja bi okupirala sve talijanske antifasističke stranke i grupe.

Pred deset godina u martu 1927 godine bile su se po prvi put ujedinite talijanske stranke u emigraciji. Zajednički nazivao se »Concentrazione di azione antifasista« (Konzentracija antifasističke akcije). Centar je bio u Parizu, a prvi predsjednik je bio vodja socijalista Turati. Komitet koncentracije su bili po cijeloj Francuskoj, Švicarskoj, Belgiji, Americi. (U samoj Francuskoj ima oko 1 milijun Talijana, a u samom Parizu i okolici oko 300.000). Osnovano je bilo i glasilo koncentracije »La Libertà«, a izdavao su i službeni informativni buletin za štampu na francuskom »L'italien« kojeg je uređivao isposrednik Nenni. U prvju koncentraciji bili su ušli od prvju stranaka Talijanske republikanske stranke i Talijanske socijalističke stranke, a od nestranačkih organizacija Generalna konfederacija rada (Confederazione Generale del Lavoro) i Talijanska liga za prava čovjeka (Liga italiana dei diritti dell'uomo). U koncentraciji nisu bili ušli komunisti, socijalisti maksimalisti, klerikalci don Sturza i monarchisti (Alleanza Nazionale). Ta prva antifasistička koncentracija je bila privukla pažnju u cijeloj Evropi i u njoj je bio, uglavnom, koncentriran najveći dio tada. A i po ljudima koji su bili u njoj — Turati, Buzzati, Chiesa, Treves, Modigliani, Campolonghi, Nenni itd. — koncentracija je došla bila u prvi plan talijanske antifasističke borbe, a i jake ličnosti talijanske emigracije ukazivale su joj izvanna jaku pomoć, kao na pr.: Nitti, Sforza, Salvemini itd.

Iza pet godina je u Antifasističku koncentraciju ušla novostvorena organizacija »Giustizia e Libertà«, koja je osnovana u Italiji, a kasnije se organizirala u Francuskoj pod vodstvom pred malo vremena ubijenoga Carla Rossellija. Ali tada stupaju iz koncentracije Republikanska partija i djeluje samostalno sa svojim polupismesnim glasilom »Iniziativa«.

Medjulin sa s ime nastale unutarnje trzavice i koncentracija se raspada, a list »La Libertà« se pretvora u »Giustizia e Libertà«, organ samostalne organizacije istog imena pod vodstvom Carla Rossellija. Talijanski emigrantski krugovi u Parizu gledaju vrlo pesimistički na današnju političku situaciju. Rat u Španiji i ubistvo Rossellija pospješili su i pojačali težnju za ujedinjenjem svih talijanskih antifasističkih snaga u emigraciji. Jer, po mišljenju tih krugova postoji velika vjerojatnost da dođe do rata izmedju velikih sila kojega bi izazvao španski konflikt. Za taj slučaj kazuje Emilio Lussu, jedan od antifasističkih vodja, prijatelj pok. Carla Rossellija (njih dvoje i Fausto Nitti su zajedina bili u tekl sa »Liparia«), mora talijanska antifasistička emigracija da bude jedinstvena i da kao takova udje u borbu. Da udje u borbu, tumači Lussu, kako bi spasila čast Italije i da naglasi

da se borba ne vodi protiv Italije, već za Italiju, protiv fašizma.

Ujedinjenjem »Giustizia e Libertà« sa A. R. S. i pakt o zajedničkoj akciji izmedju dviju talijanskih marksističkih stranaka, je početak te nove talijanske antifasističke koncentracije. Kako su dogodaji u svijetu daleko teži nego pred deset godina kada se bila osnovala »Concentrazione d'azione antifasista«, to sve grupe forsiraju čim bržu ponovnu koncentraciju. Treba spomenuti i to da glavni preduvjet postoji: postoji centralna organizacija Unione popolare italiana (Talijanski narodni savez) sa svojim glasilom, dnevnikom »La voce degli Italiani«, koji izlazi već mjesec dana.

Po mišljenju nekih vodećih ličnosti u emigraciji koncentracija bi mogla da se izvrši već u toku ovog mjeseca. Hoće li sve stranke i grupe ući u Unione popolare italiana, kao što su već ušle dvije stranke (soc. i kom.) ili će se osnovali novi centralni organ, nije još definitivno riješeno ali je velika vjerojatnost da će i ostali prići već stvorenoj centralnoj organizaciji.

U paktu koncentracije od 1927 godine nije nigdje bilo rečeno ništa o pitanju narodnih manjina u Italiji. Jedino se »Giustizia e Libertà« 1932 bila izjasnila u svom programu o »kulturnoj i adm-

PIETRO NENNI

nistrativnoj autonomiji« narodnih manjina u Italiji. Medjulin sada se ima u vidu i to pitanje i ako dodje do pakta izmedju svih talijanskih stranaka i grupa u emigraciji, vrlo je vjerojatno da će i to pitanje ući u taj pakt. Barem se tako može suditi po izjavama nekih vodećih ličnosti antifasističke emigracije u Parizu. — (top).

Kakor

Iako podnja ljudi japonski imperijalizam na Kitajskom skoro nenoteno. Ko se je Japunske odločila za osvovitev Mandžurije i postala u njo svojo armado loviti »bandite«, je Kitajski protestiral pri Ligi narodov, toda z enakim uspehom kakor etopski cesar Haile Selassie. Ko si je Japonska utrdila svojo pozicijo v Mandžuriji, je začela z osvajanjem Mongolije in pa severne Kitajsko v smrti Pekinga (zdaj se to mesto imenuje Peiping). Pred dva tednoma se je dogodil blizu Peipinga večji spopad med prodirajočimi japonskimi četami na kitajski vojski. To je dalo Japonski vladi pretvezo za nove provokacije. Zahtevala je, da mara Kitajska vlada prosti Japonsko oproščenja, kaznovati kitajske častnike, ki so bili udeleženi v spopadu, ustaviti na Kitajskem propagando in bojično akcijo proti Japonski, ustaviti politiko prijateljstva do Japonske in zatreti »komunizem« v kitajskih provincah. V ta namen je Japonska pripravljala »pomagati« Kitajski z oboroženo silo.

Ker kitajska vlada v Nankingu ni mogla sprejeti tako poniževalnih pogojev, je japonska vojska kasta pripravila s propagando v časopisju ljudstvo na »neizogibnost« vojne s Kitajsko.

Japonska je v primeri s Kitajsko po obsegu dežele in številu prebivalcev majhna. Toda posejajo močno vojno mornarico in dobro izvežbano motrizirano armado, ka-

teri se Kitajska včile svoj ogromnosti ne more uspešno postaviti u bran.

Namen Japonske je zardovati sezsona nad vso Azijo. Zdaj si podprinja Kitajsko kos za kosom, pripravlja se na vojno za osvovitev Sibirije in ko opravi to, se po Voltila koloniji, ki jih imajo v Aziji evropske države. Ambicioznost japonskega imperijalizma je torej velika in do zdaj se japonski agresivnosti ni še nobena velična resno postavila po robu. Anglija ima polno skrbi doma, Francija istokola. Zd. države pa bi same u varni z Japonsko tudi ne more dobiti storiti. Kitajski poslanik v Washingtonu je ameriško in druge vlade vtresli opozorilo, da jamčijo s posebno pogodbo, ki so jo sklenile pred leti, nedotakljivosti kitajskih mej. Tudi ko je japonska vrla v Mandžuriji, je Kitajski aplirala, ampak dosegla ni ničesar. Liga narodov je tukrat sicer poslala komisijo v Mandžurijo, ki je ugotovila, da so Japonci res upadnili, ne pa Kitajci, zato je hrčila pravila Lige narodov Japonska. To bi komisija lahko ugotovila ne da bi bi bilo treba iti na daljnu stran, kajti Kitajska ni imela od njene izjave ničake koristi.

Japonski imperijalizem bo imel zelo težko delo, predno si Kitajsko resnično podjarni, če se mu to sploh kdaj posreči. Zavladači hoče nam ujo zaradi kitajskega trga in kitajskih prirodnih zalohod. kakršnih Japonska doma nimajo, zato posega po drugih.

Graf Ciano je priredio oproštajno večeru Jovanu Dučiću

Rim, 1. avgusta. U petak na večer je graf Ciano, ministar spolnih poslov da u čast jugoslovenskog poslanika G. Jovana Dučića oproštajnu večeru. Za stolom je bilo 120 lica iz najvišeg rimskog društva i najviše činovničke i vojne hijerarhije. Večera je održana u palači »Villa Maclama« iz XVI vijeka, čije je stropove slikao Rafael.

Imzljenjene su vrlo sradčne zdravice. Graf Ciano je izjavio žaljenje, što talijanska vlada gubi odlaskom G. Dučića jednog saradnika, koji je u saradnji sa rimskom društvu bio osvojio najveće simpatije svojom inteligencijom, profesionalnim iskustvom i otmjenim taktom i koji ima svoje naročite zasluze za zbliženje izmedju Italije i Jugoslavije.

G. Dučić je odgovorio isto tako srdačnim riječima, izloživši u dužem govoru historijske i duhovne razloge zbog kojih je približenje izmedju Jugoslavije i Italije bilo neminovno. To približenje je bilo u prirodi samih fakata i logike stvari. On je istakao uvjerenje da se vođa i ljubav za opći mir se obje strane očuvati današnje prijateljstvo.

STANOVNIŠTVO ITALIJE

Prema službenim statističkim podatcima stanovništvo Italije je dne 30 lipnja o. g. iznosilo ukupno 43.288.000 od kojih se nalazilo u Italiji, dakle nisu momentano izbjavili iz zemlje 42.839.000 stanovnika. Broj porodajaja u toku prvih šest mjeseci o. g. iznosio je 180.818, a višak rođenih nad brojem mrtvih u ovom razdoblju bio je manji nego g. 1936 za 3.159. djece.

POSTUPAK OPĆINSKOG LIJEČNIKA U OBROVU

Obrov, augusta 1937. — Kao što je poznato, u našim krajevima postavljenu su općinski liječnici, koji imaju dužnost, da na općinski trošak liječe siromašne bolesne općinara. Takoj je u našoj općini postavljen liječnik dr. Dolac, rodom iz Pule, za kojeg bi mogli reći da je sas šuter se liječio jedan naš vrlo siromašan seljak imenom Bubičić Stjepan. Premda ga je morao ovaj liječiti na općinski trošak, jer mu općina zato i plaća, on je ovom našem siromašnom seljaku podnio velik račun, ali mu Bubičić nije imao od kuda da plati, na ga je liječnik tužio i potierao mu na dražbu sve što je imao, tako da mu je bilo prodano sve sjeno što je imao, prodao mu je i kola i sve poljsko orudje. Što je posjedovao, tako da je siromah ostao bez svega. Protiv ovog postupka žalio se Bubičić na općinu.

Požar u Zminju

Zminj, 1. augusta 1937. — Prošlu nedjelju je nenadano planula oko 8 i pol na večer garaža koju ima u najmu tvrtka Antona Crljenice (Perice) iz Pule. Alarmirani su vatrogasci iz Pule, jer je postojala opasnost da se požar raširi. Vatrogasci su uspjeli da lokaliziraju požar, ali je garaža, s benzinom koji je bio unutra, potpuno izgorjela. Tvrtka Crljenica trpi štetu od 24.000 lira.

— Novi japonski poslanik u Rimu predao je svoje vjerodajnice kralju Italije i Caru Abesinije, te je time Japan priznao talijansko osvojenje Abesinije.

PREGLED DOGAĐAJA

U JUGOSLAVIJI

U LOZOVCU KOD ŠIBENIKA
nad samim slapovima Krke otvorena je u nedjelju na svečan način i u prisustvu predsjednika vlade...

Tvornica je izgrađena u blizini velike električne centrale tvrtke Ante Supuk i sin, koja tvornicu daje električnu energiju. Položaj na kome je tvornica podignuta je vrlo povoljan za njen razvoj...

Do sada se jugoslovenski bauksit izvozio u inostranstvo, dok će se sada otvoreniem ove tvornice preradom u samoj zemlji i izradom gotovih fabrikata pokrili...

Tvornica u Lozovcu, izradivati će za sada aluminij u polulabrikata tj. iz aluminijevog oksida dok će se kasnije pristupiti podizanju još jedne tvornice, za pravo drugog dijela, za izradu aluminijevog oksida.

STANOJE STANOJEVIĆ

sveučilišni profesor u Beogradu i poznati historičar umro je 30 jula u jednom sanatoriju u Beču. Stanoje Stanojević, rodio se u Novom Sadu 12 augusta 1874 godine. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Novom Sadu, a sveučilište u Beču 1896. godine...

RADI UMRORSTVA STUDENTA DOLINARA

izrečena je 30 jula osuda u Ljubljani. Od 21 optuženih 15 ih je osuđeno. Glavni optuženik Viktor Dugina osuđen je na 3 godine robije, a Slavko Reja na 5 mjeseci zatvora. Ostali su osuđeni na po nekoliko mjeseci zatvora.

NOVA RADIOSTANIČA U BEOGRADU

je puštena u promet 2. o. m. i radi sa 20 kilowata, koja zamjenjuje dosadašnji predajnik stanica od 2 P pol kilowata. Beogradska radio stanica promijenila je i svoj znak. Novi znak uzet je iz Mokranjčevog Rukoveta.

NOVA RADIO STANIČA ČUĆE SE U JULIJSKOJ KRAJINI

Novo radio stanica čuće se se i u Julijskoj Krajini.

U OSTALOM SVIJETU

ENGLJEZI I TALIJANI
se nekako u posljednje vrijeme poniraju. Novi predsjednik engleske vlade Neville Chamberlain, koji je poznat kao prijatelj Italije, uputio je Mussoliniju jedno pismo, kojemu se ne zna za sadržaj, ali agencija Reuter kaže da se može ipak pretpostaviti da je Chamberlain u tom pismu izrazio vjernost Engleske duhu i slovu englesko-talijanskog »džentlemenskog sporazuma«...

koji je sklopljen mjesecet januara i da je umolilo Italiju, da saradnje bez rezervne na rješavanju ne samo »španski problem« nego i svih ostalih problema koji još nisu riješeni a koji prijeti miru Evrope. Na to pismo je Mussolini, opet srdačno, odgovorio i na tom je za sada ostalo. Medjutim talijanski novinari su se vratili u London, a Engleska nastavlja od sada nedviđenim tempom da se naručava i vjeruje se da će kroz 2-3 godine biti tača od Njemačke i Italije zajedno na moru i u zraku, a s Francuskom zajedno i na kopnu.

Radi toga Englezi poduzimaju sve kako bi rat odgovili barim za 2-3 godine.

Akcija Odbora za namještanje u Londonu malazi se na mrtvoj tački. Iako je Italija pristala da se o pitanju dobrovoljaca i o pitanju priznanja generala Franca kao zaračene strane rješava istovremeno, ipak se smatra da bi povlačenje dobrovoljaca bilo izvršeno efektivno tek poslije duži i teških pregovora. U francuskim političkim krugovima smatra se, da bi se ovakvi pregovori na kraju završili samo na štetu vlade u Valencii.

POSLEDNJE VIJESTI S DALEKOG ISTOKA

glasa, da bi Japan namjeravao obustaviti borbu i postaviti novu vladu Sjev. Kine, da tako siverne pokrajine otepiju od središnje kineske vlade. Treba vidjeti što će na to odgovore i preduzmu kineske čete t. j. kako će se razviti daljnje neminovne borbe, jer mobilizacija kineskih snaga rapidno napreduje.

Japanci su osvojili teren od Peipinga do Tientsina na moru. U Tientsinu su povrijedili i strane koncesije, a u ruskoj koncesiji su ruski bogolaridnici oplačkali sovjetski konzulat kada su u koncesiji ušli japanski vojnici i sve spise i pokućstvo prenijeli u japansku koncesiju.

Rusija protestira, a Japan kaže da je to ruska unutarnja stvar, jer da su plaćku izvršili Rusi i Japan da se iz principa ne miješa u tuđe poslove. Tientsin su Japanci zapalili i djelomično porušili.

Problem političkih emigranata

Nansenov ured se ukida - Pisanje engleskih i švicarskih listova

Mi nismo jedini emigranti u Evropi — čak smo jedna od manjih emigracija, ali sve političke emigracije u Evropi su izazvali problem, jer prije rata skoro ni nije bilo političkih emigranata.

O političkim emigrantima donosi londonska revija »Foreign Affairs« slijedeće podatke:

Od kraja svjetskog rata pobjeglo je iz Sovjetske Rusije 1.500.000 Rusa, iz Anatolije i turskih provincija 1.500.000 milijuna Grka, iz Male Azije 350.000 Armena, iz Grčke 120.000 Bugara, iz Iraka 25.000 Asiraca, iz Njemačke 115.000 i iz Saara 8000 Nijemaca. Ukupno oko 4.000.000 emigranata. Ovo je sigurno vrlo nisko naznačena brojka, jer su nekke grupe izbjeglica popunio izostavljeni: na primjer Mađari koji su pobjegli iz pred crvenog terora i Mađari koji su pobjegli od bijelog terora, Talijani, koji su pobjegli od fašizma i Španjolci, koji su pobjegli još od Primo de Rivero. Osim toga statistika je nepotpuna o novim emigrantima. Svaka dotična država kaže manji broj emigranata, nego što je u stvari, da ne bi došlo u rdjavo svjetlo pred ostalim svijetom, a zemlje, koje ih primaju ne brinu se točno o njihovom broju.

Karakteristično je u ovome samo to, da nijedna demokratska i parlamentarna država nema nikakvih emigranata iz političkih razloga. Prije rata imala je samo carska Rusija emigrante.

Emigranti su iz rata bili bez državljanstva i bacani iz jedne države u drugu, pa da im se nekako pomogne stvoreni je bio Nansenov ured, koji je mogao davati emigrantima bez državljanstva i fakozvani Nansenov pas. Taj ured je Liga naroda bila uzela pod svoje okrilje, iako nije bio od njen osnovan, ali sada se povelja akcija da se taj ured likvidira. Ta likvidacija će značiti još jedan udarac prestiža Lige naroda. Londonski »Times« o tome piše:

»Bojazan, da će događaji u Španjolskoj povećati broj bjegunaca iz raznih država, kojih je već 700.000, skrenula je pozornost na odluku Lige naroda, da likvidira Nansenov ured za bjegunce. Treba medjutim priznati, da nije dužnost Lige naroda brinuti se za bjegunce. Nansenov ured bio je uvijek u likvidaciji, jer se morao uvijek boriti za svoj materijalni opstanak. Njegov je glavni protivnik bila uvijek talijanska vlada kasnije su Njemačka i Sovjetska Rusija bile zbog istih razloga protivne Nansenovom uredu. Sovjetska vlada je pače bila uvjetovala svoj pristup u Ligu naroda time, da se ukine taj ured. Možda protivljenje sovjetske vlade nije bez razloga, jer su predstavnik ruskih emigranata medju najaktivnijim članovima upravnog odbora tog ureda te imaju mnogo toga reći o tomu, za što je trošen novac.

Vlade Velike Britanije i dominiona bile su pak uvijek mlakog držanja prema Nansenovom uredu, bojeći se možda u početku, da bi mogao razviti preširoku emigracionu politiku. Turska je naprotiv, premda je i sa njenog teritorija bio ustanoviti broj bjegunaca, pokazivala uvijek više simpatija kad se radilo o bjeguncima iz drugih država. Odgovorni krugovi za upravljanje financijama Lige naroda promatrali su uvijek sa rezervom financijalne izdatke, koji su išli za direktne ciljeve Lige naroda, ova je već se liče same Lige naroda, ova je već je 1929. donijela odluku, da se raspusti Nansenov ured, davši mu 10 godišnji rok, da sam provode likvidaciju. Proramba ureda je pak po tog odluci trebalo smanjivati za 10 postotaka, što se medjutim pokazalo u praksi neprovedivo. Bilo je zaključeno, da se razumije izdatke nove, no konstatiralo se, da ni na taj način raspoloživa financijalna sredstva ne će dostajati do konca desetogodišnjeg roka, te je određeno, da proglašena 1938 bude krajnja granica djelovanja ureda. I sada Nansenov ured provodi svršetku ovaj zaključak.

Ali izbjeglički problem ostaje, to nema znakova, da će biti manje aktualan nego do sada. Sam je Nansen mislio, da je idealno rješenje ovog problema da se izvrši repatriacija uz potrebne

garancije. Tako je on g. 1923 bio sklopio sporazum sa Kerenskiem, da se vrati u Rusiju radnički element medju ruskim bjeguncima u Francuskoj. No nije bilo dozvoljeno, da se to i provede. Sada se likvidatorima ureda postavlja zadaća, da predadu pojedinim vladama i privatnim organizacijama svoj rad.

Taj naer mora biti gotov od sastanka Vijeća Lige naroda u siječnju 1938; te će tada biti dostavljen pojediniim vladama, a po tom podnesen Skupštini Lige prilikom njenog redovitog zasjedanja na konačni prihvati. Od skupštine će se zatražiti, da učini vladama i privatnim organizacijama potrebne preporuke, a zadacu, da budu nad izvršenjem tog naerata, preuzet će jedan od organa Lige naroda. Ne će se više davati novaca za ured. Namjera je, da se za bjegunce svake zemlje brinu dotične vlade. U slučajevima, gdje se ne može izvršiti repatriacija, bjegunci trebaju biti naturalizirani koliko je moguće. Gdje nije moguće, treba im priznati pravni statut na temelju zaključaka međunarodne konvencije od 28 listopada 1933., kojim im se osigurava zaštita protiv samovoljnih postupaka i daje stanoviti minimum građanskih prava.

Journal de Geneve, piše povodom ukidanja Nansenovog ureda da se likvidacijom toga ureda ne će odstraniti problem političkih bjegunaca. Stvar će doći u raspravu sigurno u rujanskom zasjedanju Lige Naroda, gdje će u tom pogledu biti donešene odluke od najveće važnosti.

Nije potrebno podsjetiti — kaže dalje list — na velike zasluge slavnoga Norvežanina, koji je spasiovaio političke brodolomce naše nemirne epohe. U prvom se redu radi o tome, da im se pruži materijalna pomoć za život, a zatim, da im se osigura pravna zaštita, koja im je potrebna, da ne budu reducirani posve na razinu parija, izopćenih iz ljudskog društva. Materijalna pomoć bjeguncima dolazi je nejednako obliku novčaninih zapuova i kolonijalnih poduhvata. Tako je 40.000 Arumena koji su se sklonili u Siriju bez ikakvih sredstava postiglo gospodarsku nezavisnost, posvetivši se poljedeljstvu.

U slučaju, da se stvar učinjena s 2.500 obitelji, koje su se nastanile u Grčkoj u barakama, što ih grčka vlada želi srušiti.

To je medjutim samo jedan korak toga ureda, koji je prošle godine intervenirao u 121.000 slučajeva. U vrijeme, kad je odlučeno njegovo ukidanje, godine 1930 vladalo je još blagostanje, te je postojala nada, da će se bjegunci snaći brzo u gospodarskom životu zemalja, koje su ih primile. Neke od tih zemalja osobito Francuska, provodi ih na naturalizaciju stranaca, pa su djeca bjegunaca rođena u stranoj državi, sticala puna prava, a u većini slučajeva i državljanstvo odnosnih zemalja.

Kriza je srušila tu krhku zgradu. Položaj se u nekoliko mjeseci stubokom promijenio. Kriza je posvuda smanjila bogatstvo i narodne prilide: vlade su htjele da se osiguraju, a bjegunci su gotovo preko noći postali u neku ruku nametnucima. Oni su ostali bez posla, dobivali su izgon, ali ih nigdje nisu primili, pa im je često bio jedini izlaz — smrt.

Što će zamjeniti Nansenov ured? Pomisljalo se, da bi vlada same uzela u svoje ruke sudbinu bjegunaca u svojim državama. Tu se vlada od sada medjutim nisu pokazale baš sposobnima da izvrše taj zadatak. Neke su samo ratificirale konvenciju od 28 listopada 1933, te je tako loše primjenjivati, da ih treba neprestano podsjećati na pojedine točke ugovora. Prirodno je, da funkcionari, koji su revni ali nespretni, postupaju često po svome ekskluzivnom patriotizmu. Onjenje bjegunaca, što ga predsjednik Nansenova ureda Hanssen ne bez razloga naziva »veliki skandal naše epohe«, nije jenjalo već je što više ojačalo. Kako da se dakle prepusti zaštita bjegunaca samim vladama?

Vlade same u ostalom to ne žele. Saradnja s međunarodnim funkcionarima pokazala se plodnom. Bjegunci trebaju jednaku zaštitu za sve, a ta zaštita može biti samo međunarodna. Liga Naroda je dobro shvatila, kad je godine 1930 donijela rezoluciju o neorganiziranoj pravnoj i političkoj zaštiti bjegunaca. Kako će medjutim Liga naroda izvršiti taj svoj zadatak?

Nansenov je ured osuđen na likvidaciju, a pitanje je hoće li se osnovati nova sekcija za bjegunce u tajništvo Lige naroda. Tu se ne radi o političkoj stvari, pa bi je trebalo ostaviti u rukama samostalnog tijela, ma i službeno vezana uz Ligu naroda. Preostale mogućnosti osnivanja novoga ureda ili produživanje života sadašnjega ureda, pri čemu bi Nansenov ured imao dobiti permanentan karakter.

Kongres međunarodne asocijacije za Ligu naroda u Bratislavi naglasio je na nedavnom svom zasjedanju tu potrebu, a i britanski ministar vanjskih poslova Eden naglasio je u Donjem domu da treba nastaviti djelo Nansenova ureda. Kako će se to učiniti, o tom ima odlučiti plenum Lige naroda, koji se sastaje u rujnu. — (L. R.)

MALE VESTI

- Terlević Šimun pok. Šimuna iz Svetog Lovreča Pazenatičkog, star 30 godina, ranjen je dosta teško u rudniku u Kranjcu. Prenesen je u bolnicu, gdje će morati ostati, ako ne nastupe komplikacije, oko mjesec dana.
- U krapanjskom rudniku je teže ranjen Cvek Jerolim Martinov, star 16 godina, iz Kavrana. On je pao u rudniku s priloženim velikim visine i prelomio ključnu kost.

- I Velenički Viktor pok. Petra je u rudniku slomio desnu nogu. U posljednje vrijeme se u krapanjskom rudniku događaju vrlo često nesreće, jer se rudnik iskorištava do maksimuma, a sigurnosne naprave se zanemaruju.
- Osmogodišnji Brajčić Jelcu iz Perova ugriza se bijesno pas.
- Dobran Josip iz Barbana, star 27 godina zadobilo je vrlo teške ozljede u rudniku.

- I Kantanarac Medjan Frane, star 23 god, slomio je na radu u krapanjskom rudniku desnu ruku. Ostati će u bolnici mjesec dana.
- Smrtno žrtve je zahtevala druga nesreća, ki se je zgodila med Kružakom in Snežnikom. Vola, ki sta vjele voz, sta se nenadoma splašila baka zaradi suđenja in prevrnila voz, na katerem sta sedela 34-letna Alojzija Šterle iz Koritnice in neki deček. Šterle je dobla težje poškodbe po trebuhu in nogah, dečka pa je povzelo do smrti.

- Izlet u Rim prereduje splitski »Hajduki« prigodom njegovim utakmicama 5 septembra između »Romea« i »Hajduka«.

- Splitski nogometni klub »Hajduk« pozvan je u Trst na nogometnu utakmicu.
- Čehoslovaci su na aeronautičkom meetingu u Zürichu pobijedili i došli prije talijanskih i francuskih avijatičara.

- Listovi javljaju iz Londona, da će se Eden sastati sa Mussolinijem u jednom talijanskom gradu, a sastanku da neće prisustvovati grof Ciano.

- Talijanski putnički avion Rim-Adis Abeba srušio se i potpuno je uništen. Tom prilikom poginulo je 5 ljudi posade i 4 putnika. Predstavnici talijanskog vazduhoplovno-društva Ala-Litoria avionom su otputovali iz Kaira za Vadi-Haliu, čim su saznali za nesreću.

- Na Plavi i Taglimentu održavaju Talijani velike manevre. U ovim manevrima upotrebit će se sva sredstva moderne ratne tehnike i na terenu pokušati brzo i motorizirane divizije sa novo osnovanom oklopljenom brigadom. Tema manevra je u tome, da se u brzom i oševizivom ratu pokušaju nove motorizirane formacije. Ove manevre vodi general Senni. Prisustvujtu njemačke, austrijske, mađarske i švicarske vojna mislija.

- U Luhačovicima, u Čehoslovačkoj, zasjedavao je deveti kongres Međunarodne lige žena za mir i slobodu. Kongresu prisustvovala je preko 200 delegatkinja iz 18 država.

Međunarodnu ligu žena za slobodu i mir osnovala je godine 1915. glavsotva Američanka Addams, dobitnica Nobelove nagrade za mir. U ligu je danas organizirana 51 država. Na čelu lige nalaze se danas tri predsjednice: Clara Ragaz i Gertruda Baer, obje iz Švicarske, te O. Ramond-Hirschmann iz Nizozemske. Žene iz Italije, Njemačke i Rusije nisu prisustvovala kongresu.

»Campo Alban« zove se logor albanske djece kod Rima. Ta djeca dolaze preko ferija u Italiju i odgajaju se u talijanskim inštitucijama duhu isto kao i talijanske baube u svojim logorima. »Campo Spagna« zove se pak logor za špansku djecu, kojih ima 450. I jedan i drugi logor organizirali su fašiji u inostranstvu, isto kao i koroavanje talijanske djece iz Dalmacije i iz Kraka u Italiji.

- Kulturni rat u Njemačkoj nastavlja se; iz bolnice u Dortmundu izagnana su mladosna braća, gdje su djelovala 30 godina. Njemačka štampa vodi oštru kampaing protiv kardinala Faulsticha zbog njegovih izjava za boravka u Francuskoj.

Italijani su ustanovili u Španiji na frankovskoj strani posebnu vojašku sodižicu. Iz Italije je zato prišiel u Španiju vojaški sodnik Del Prato in vojni odvjetnik Castellano.

RAT U ŠPANJI

je u zastoju. I jedna i druga strana se spremaju za ofenzivu. Manje akcije na svim frontama. Republikanci su postigli par manjih uspjeha. U pozadini Francovih trupa je došlo do pobune, na tako dopisnik laburističkoga »Daily Herald« javlja svome listu iz Oibtraltara neke potankosti o nedavnoj uzbuni u Granadi medju nacionalističkim četama. Prema njegovim informacijama Mauri i Španjolci pobunili su se protiv talijanske prevlasti. Talijanski aeroplani bombardirali su zatim nastambe pbbunjenih vojnika. Čini se da je pri tom stradao general Cabanellas, u koliko se nije sam ubio, buduci da je već prije u više navrata protestirao protiv talijanske invazije.

Šire se glasovi, da su se vodile krvave borbe između pobunjenih Maura i Španjola.

ina s jedne strane, te talijanskih četa s druge strane. Nakon što su pobunjenici svladani, Mauri su vezani lancima u grupe i vodjeni do vrtova u Alhambri, gdje su smaknuti strojnim puškama.

PROTUKATOLIČKI RAT U NJEMAČKOJ

se nastavlja nesmanjenom žestinom. Zatvaraju se i progone katolički svećenici, a u posljednje vrijeme i protestantski. Zabranjuju se procesije. Istele vjerske funkcije i vlada forsira novu njemačku hitlerovačku vjeru, koja je stvorena na osnovu stare njemačke poganske vjere.

Organ Vatikana »Osservatore Romano« prenosi jednu informaciju iz Basela prema kojoj su u Njemačkoj službeno zabranjena sva hodočašća u Rim.

NAŠA KULTURNA KRONIKA

NAŠI ROJAKI V SLOVENSКИH REVIJAH

Ljubljana, julija 1937. — (Agis) — Naši rojaki so v slovenske revije prispeli kot sledi:

V 1.—2. številki »SODOBNOSTI« se je objavila Igo Gruden s tremi pesmimi, in sicer »V spomin Tomaža Blazija«, »Kramiška elegija« in »Dekretirani narod«. Ciril Kosmač je priobčil prvi del novele »Življenje in delo Venca Poviskaja«; Kraigher Ivo daljši članek »Žena v industriji in obrti v Sloveniji«; Albin Prepeluh nadaljuje s svojimi »Pripombami k naši prevratni dobi«; med kritiko se oglasja Lino Legiša s poročilom o Ivanu Cankarju »Zbranih spisih XIX.«; Jože Vilfan priobčuje članek »Kmečka avtarklija«; Branko Rudolf poroča »Iz današnjega Kitajske«; France Mesensnel pa »Oder bo treba pomesti«.

V 3. številki »Sodobnost« je na uvodnem mestu priobčil odomek iz knjige spominov pok. »Harka« Turm »Iz mojega življenja«, pod naslovom »Moja izpoved«; Gruden Ivo priobčuje pesem »Delavka Tereza«, Ciril Kosmač nadaljuje z novelo »Življenje in delo Venca Poviskaja«; Albin Prepeluh pa s »Pripombami k naši prevratni dobi«; Joško Žiberna priobčuje daljši članek »K vprašanje naše zapadne narodnostne meje«, A. K. »Thomas Mann« — izobčen.

V 4. številki »Sodobnost« je na uvodnem mestu razprava »Koroško vprašanje« od F. Zwitterja; G. Kosmač nadaljuje z novelo »Življenje in delo Venca Poviskaja«; Vito Kraigher priobčuje članek »Usoda vajencev« in današnjem družabnem sistemu«; Prepeluh Albin nadaljuje s »Pripombami«; Igo Gruden priobčuje pesem »Svoboda«; med književnim pregledom se oglasja Avg. Pirjevec z »En rešilsant« — Preseren«; med kritiko pa nadaljuje Lino Legiša svoje poročilo o Cankarjevih »Zbranih spisih XIX.«.

V 5. številki iste revije priobčuje Igo Gruden pesmi »Avtarkistično duha« Edwardu Kobceku, in »Grlince«, Ferdinanda Godina novelo »Krapuš Čakloč«; Ciril Kosmač nadaljevanje novele »Življenje in delo Venca Poviskaja«; Avg. Pirjevec pa nadaljuje med književnim pregledom »En rešilsant« — Preseren«.

»LJUBLJANSKI ZVON« prinaša v svoj prvi dvojni številki novelo Iva Brčića »Smrt Jurija Možine«, daljšo oceno Andreja Budala »Ob italijanskem in slovenskem slovarju« ter književno poročilo Iva Brčića o Križevcih »Balada Petrica Kerempuha«; 3—4 številka prinaša odomek iz Berčićeve drame »Med štirimi stenami«, I. Brčića novelo »Smrt Jurija Možine«; Vito Kraigher »Fomena delavnice« in današnjem družbi«; Andrej Budal ocenjuje Bevkovo dela: »Kresna noč«, »Vihare«, »I. mrtvi ritornance« in »Srebrnik«; 5—6 številka prinaša članek Andreja Budala »Dela Otona Župančiča«, članek Iva Brčića »Za Cankarjevo podobno« in odomek iz Berčićeve drame »Med štirimi stenami«; Vito Kraigher pa piše o »Starostnem zavarovanju pri nas in družbi«.

»Dom i Svet« prinaša novelo Franceta Bevka »Bajtar Mihale« med književnim poročilom je ocenjeval Bevkove del: »Huda ura«, »Samota«, »Pastirica«, »Srebrnik«, in »V mesta gorijo luči«; na platnicah pa pesem »Sodobna balada« Jožeta Lovrenčiča.

V prvi številki »Moderne ptice« priobčuje Maks Rejc daljši spis »Belgrad in njegovi ljudje«, v tretji Ivo Grahor »Aleksander I. Puskine«, v četrti številki Bogomir Magajna novelo »Jerinova Lidia«, v peti nadaljuje Magajna z novelo »Zbiranje«, v sedmi se oglasja Vladimir Bartol z novelo »Pozi zdravnika in Bogomir Magajna z novelo »V kraljestvu Meskelina«, šesta številka pa prinaša poročilo o letošnji izdaji Goriške Matice.

V prvi letošnji številki »Misi in delac« priobčuje dr. Branko Vrčon članek »Španija, Sredozemlje, Balkan«; L. C. pa »O prevratni dobi na Primorskem«; dvojna številka 2—3 prinaša L. Cermelj članek »Smernice manjšinske zaščite«, »O povojnih konkordantah« od dr. B. Vrčona, v obzorju pa piše dr. B. Vrčon »Evropa brez statuta«. Četrta številka prinaša članek Ing. J. Mačkovička »O raznih nemških mejah med Gorsko Sveto in morjem«, članek dr. B. Vrčona »Statika in dinamika Podonavja«, od istega člana »Problem malih in igri velikih« ter L. C. poročilo o knjigi »Guerra diplomatica« od Aldobranda Marescotija. Zadnji zvezek — št. 5—6 — prinaša članek dr. B. Vrčona »Igrankelj in reakcij na oseh mednarodne politike«, L. C. »Iz okupacijske dobe na Primorskem«, L. C. poročilo o knjižici »Les minorites nationales en Europe centrale ter od istega »Tuli kapital v jugoslovanski gospodstvu«.

V prvi številki letošnje »Mladike« je začela Mara Husova priobčevati daljšo leposlovno delo »Žive plamenice«, Bogdan Kazak pa priobčuje svoje spomine o Simonu Gregorčiču z naslovom »Goriški Slavček«. Druga številka prinaša nadaljevanje povesti Mara Husove »Žive plamenice«, pesem Stanka Vulta »Februar« in pesem Jožeta Milnarja »Istrski vozniki«; Bogomir Magajna v tretji številki nadaljuje Mara Husova svoje »Žive plamenice«; France Bevk priobčuje »Legendo o božji martiri«; Janko Šancec pa pesem »Sinus«. V četrti, peti in šesti številki nadaljuje Mara Husova s povestjo »Žive plamenice«.

»Naš Kod« prinaša v prvi številki letošnjega šolskega leta črtilo Jožeta Krapša »Janez, pesem Utve« »Kje je moj zažek«, pesem Alberta Siroka »Obisk«; druga številka prinaša spis Franceta Bevka »Vraček s črno ovratnico«, slikanico Josipa Ribičića »Previdni utvalavz«, v tretji številki priobčuje Uta pesmico »Angelet trljje«, Josip Ribičić pa »Razgovor«. V četrti priobčuje Ivan Gregelj spis »Razglednica«, France Bevk črtico »Drobno delo«, Niko Pirnat člančič »Od modela do kipa«, Josip Ribičić pa slikanico »Dvanajstero palčkov-malčkov«. Peta številka prinaša slikanico Josipa Ribičića »Maškare«. Šesta številka prinaša slikanico Josipa Ribičića »Vesjeje na dobrih in dve pesnici pok. Srečka Kosoveca »Kje? in »Dete na trati«. V sedmi številki priobčuje Josip Ribičić črtico »Mumina našljona«, Mara Husova črtico »Čušnice«, Karel Širok pa slikanico »Zlodel na svatbi«.

Revija »Case« je prinesla v VII. zvezku razpravo dr. Lojza Simonitija »Problem jetnike v Sloveniji«, VIII. pa dr. Josipa Funtarja »Pisma dr. Alojzja Smrekarja«.

ISTARSKI PROBLEM PRED 30 GODINA

G. Nikola Žic je u 5 broju zagrebačkog časopisa »Hrvatska Prosvjeta« objavio dužu raspravu pod naslovom: — »Istarski problem pred 30 godina u svjetlu izbora od 14. svibnja 1907«. Rasprava zaprema 11 štampanih stranica i vrlo je temeljita, ali su se stajaru potkrpale neke pogreške i poremećio je red teksta. Evidentno prikazuje izborne rezultate od godine 1911 i spada na drugo mjesto, a stranašnja tablica prikazuje rezultate od 1907 i spada na prvo mjesto. K tome je u prednjoj tabeli o izborima od 1911 jedna tiskarska pogreška (broj glasova socijalnih demokrata treba da glasi 4.427), u stražnjjoj tabeli o izborima od 1907 nekoliko krupnijih, koje treba ispraviti ovako: broj glasova liberalnih nacionala u III. kotaru (Pula) 3.342, broj glasova kršćanskih socijala u čitavoj Istri 7.019 i broj glasova socijalnih demokrata u V. kotaru (Volsko) 521. U tekstu su brojevi reproducirani vjerno.

Čim budemo imali malo više prostora preštampano čemo, dozvolimo autoru, ovaj zanimljiv temeljit raspravu Žica o najvažnijem narodnom i političkom događaju u Istri prije rata.

NOVI BROJ »MORNARA«.

Izašao je broj 8 Car-Faminovog »Mornara« u Susaku sa sljedećim sadržajem: R. R. Jeretović: Noćas je vihor. — D. i N. S. S.: Gajetinski razgovori. — Sedam pitanja. — Dr. U. S.: Konvencija o ograničenju odgovornosti. — Pomoć siromašnim mornarima. — Oceanske tajne. — Iz engleskova: Dva ronilaca. — Novovičica Čudesa. — Lito Dorčić: Uloga češkoslovačkoga naroda u svijetu. — Odgovori na sedam pitanja. — Ruski boljševizam na umoru. — Neobičan »ferman« seoske općine.

IVAN ČARJO NA MEDNARODNI RAZSTAVI V PARIZU.

Ministarstvo za trgovino in industrijo je odkupilo za pariško mednarodno razstavo delo našega umetnika k. Ivana Čarja in sicer etnografsko sliko naše države.

LITERARNO GLASILO NEMŠKIH EMIGRANTOV.

Novo literarno glasilo nemških emigranтов prične izhajati z naslovom »Mass und Werts«. Oprečitolni založbi v Zurichu. Novi dvomesecni list sta urejala Thomas Mann in Konrad Falke.

TREĆI KRČKI FESTIVAL

Na Krku u Omišlju se održava 8. augusta treći krčki festival. Izvodit će se najviše plesove (balun) u narodnim nošnjama, pod sople i pjevat će se narodne pjesme. Izelektički vlakovi voze iz Zagreba, a posebni parobrod iz svih mjesta Hrvatskog Primorja.

V drugi številki »Ženskega sveta« je priobčila Erna Muser pesem »Sonet«, v tretji je priobčen »Razgovor z Marico« (ob sedemdesetletnici Marice Bartolović Nadliške) četrta številka je prinesla Avg. Grlincevo pesmico »Pesme« in Brve Hočevarjeve »Bežanje pogled na žensko ženo«, peta številka pa pesem Erne Muserjeve »Moja mati šiva«.

V šesti številki revije »Žena in dom« je priobčil France Bevk črtico »Slovo«. Prva in druga številka mesečnika »Priatelj« sta prinesli črtico Franceta Bevka »V mestu gorijo luči«.

GORIŠKI SLOVENCI V PREDVOJNOI DOBI

Upravno-politična razkosanost Slovenije za časa avstro-ugarske monarhije je bila vzrok, da se je politično i budi kulturno življenje Slovencev razvijalo neoonoto. Niti ene politične stranke nismo imeli, ki bi bila sposobna strniti vse Slovence v kompaktno politično enotu, vsaka dežela se je razvijala ločeno od ostalih, v vsaki so bile razmaza drugačne. Na Kranskem in Štajerskem, kjer se niso utožili v nacionalnem oziru toliko ogroženi, so se izživljali v fanatičnih strankarskih bojih, ki so slovenski nacionalizam samo sablali. Šlo se je za oblast v deželi, za zmago ene ali druge stranke, ki je bila v dosegu svojih strankarskih namenov pripravljena tudi nuditi roko Nemcem. Drugače je bilo na periferiji, zlasti na Primorskem. Tu je bilo predvsem aktualno narodnostno vprašanje, vprašanje Slovencev, ki se bori proti navalu tučev na njegovo zemljo. Strankarska cepitev nazorov, katero je na Goriško presadil škof Missia, se je morala podrediti prvenstvenim nalogom goriških Slovencev in se tudi nikoli ni tako izrodila kakor na Kransko i na Štajerskem. Nič redkega niso bile skupne nacionalne manifestacije pristaveh razlikih političnih prepričan, kar se na Kranskem nikdar ni događalo.

Zasluga, da je v nacionalni borbi na Goriškem sodeloval ves narod, je v najvećji meri naših domaćih voditeljev, ki so znali svoje ideje ponesti v zadnje zakotno vas. Dijaštvo je bilo njihov najboljši posrednik, ono je organiziralo društva, jih oskrbovalo z dobrimi predavatelji in bilo z njimi v stalnih stikih. Na ta način se je naše ljudstvo na Goriškem politično izobrazilo in enotno poseglo v narodnostne boje. Ni bilo nikake »krakiraje«, nikakih družabnih cepiljev; poleg inteligentna in trgovačka se borila delavac in kmet za iste cilje. Borba jih je združivala. Zato je tuđi razumljivo, da je svjetovno naziranje Goričana obišnato, da je preko slovenstva in jugoslovenstva prišlo do vseslovenstva. Načela naprednosti, enakosti in demokracije su jim prišla v kri in se izražaju v vseh njihovih dejanjih.

Dolžnosti do svojega naroda čutio vsi. Z ogromnim denarnim žrtvama su vdrževali v Gorici tri velike slovenske osnovne škole, v katerih je dobivalo pouka preko 3000 slovenskih otrok. Nad polovicu teih prostovoljnih dajatev je otpadlo na našega goriškoga kmeta in delavaca in nikdar nista odopredala.

Predavanje dr. Vladimira Knafliča u ljubljanskom »Taboru«.

PROSLAVA 25 GODIŠNICE MATURE ZADARSKIH DJAKA

Split, 1. augusta 1937. — U subotu proslavili su svečano 25-godišnjicu mature maturanti bivše hrvatske gimnazije u Zadru koji su maturu položili 1912 godine. Toga dana se je u Splitu našao najveći dio maturanata i u jutro su prisustvovali svetoj misi, koju je otšlužio njihov školski direktor, Don Jure Palčić, sada župnik u Pakoštanu. Za vrijeme svete mise održao je vč. Palčić svojim drugovima zanosan govor u kojemu je evocirao lijepe uspomene iz hrvatskog Zadra, iznio im pred oči zanos tadašnje omladine za službu velikim idealima: Bogu, narodu i domovini. U svom govoru komemorirao je i pokojne drugove primariusa dr. Joška Marčevića i veterinara Martinolića.

PETAR KRUŽIĆ I LOVRANSKA LUKA

Stara kula Lupoglav leži onkraj Učke. Taj grad pripadao je feudalnoj gospodi Herbensteinima, ali je za vrijeme metačkog rata (1508—1510) mnogo nastradalo. Nešto od ognja i mača, nešto od kuće, pučanstvo se je u Lupoglavu bilo silno prorijedilo, tako da su već i Herbensteinici naseljavali na onom svom imanju, koje su imale u Bosne i Dalmacije. Što su biležili ispred turske sile. Godine 1525 Herbenstein su taj grad ustupili Habsburgu, kralju Ferdinandu. Dvije godine zatim prodao je Ferdinand Lupoglavu Petru Krku i zaloz. Tu je slavni krlki kapetan smjestio svoje porodicu, i sam bi s vremena na vrijeme ptoveo po nekoliko dana u tol staroj i istarskoj kuli.

Iz Lupoglava vodio je preko Poklona, sedla Učke-gore, put u Lovran. Ta je luka bila Lupoglavu najbliža i Petar se je Kružić često obraćao na kralja da mu prepusti lovransku luku, otkuda bi podržavao vezu s Klisom. Pošto se Ferdinand nije na tu njegovu molbu ni osvrnuo, Kružić se ponovno obrati na nj, ali je trebalo dugo, dok mu kralj odgovori, da mu ne može uvažiti molbu buduću da Lovran prinada pazniškom kapetanu, ali da mu se neće braniti da u slučajevima potrebe, navraća onamo svoje ladi.

Luka je bila malena, ali od juga dobro zaštićena. I eto, u tol maloj dražici sakupljale su se Kružićeve ladije i udarile početak divovskim naletima naših slavnihs Učkoka; koji su pokazali i Mlečanima i cijelome svijetu, da imadu i Hrvati a i Mleci i svi Jugoslaveni pravo na svoje mjestance pod ovim veselim žarkim ladnarskim sunceom.

Kružić je često boravio u starom, sumnim zidinama opasanom Lovranu. Kako je

bio pobožan, zalazio je često i u crkvu, gdje su kanonici, domaći sinovi služili službu Božju u starom slavenskom jeziku. — Tajlanskom jeziku nije u Lovranu bilo tada ni traga, latinskom još manje. Sve naše i samo naše Koliko putuje je vitezki knez prolazioč ihesnim ulicama gradskim čuo djevojke, gdje kroz prozore pune cvijeća pjevaju svojim sluzim glasičama:

Kličeš sam zabluda
Od svele Marile,
Ki bi ni li našla,
Blm mu darovala
Facol rakamant,
Keča j' nola mama
Tri leta rubila,
A četvrto leto
Zlatom rakamala,
Na suzicali prala,
Na sreću sušila.

Na Lovranštini ima više Kružića. I dva secca, što još danas nose njihovo ime. I u gradicu je još prije pedeset godina jedna kuća bila vlasništvo nekli Kružića kapetana. I neko njihovo imanje zvalo se još do nedavno »Kružičev vrt«.

Barba Sinec.

MEDALJA KRALJA PETRA I. U ROVINJSKOM MORU

26. jula 1914. početak ratnih neprijateljstva protiv Kraljevine Srbije zatekao je i u Rovinju kao sudijskog pripravnika kod tamošnjeg okruižnog suda.

Rovinj, varošica od neklih 14.000 stanovnika na zapadnoj obali Istre, nastanjen je sa čistim italijanskim življenjem (naseljenjem iz južnih krajeva Italije), medju njima bilo je i mnogo Hrvata svoaga 13. to državni službenika: 7 sudijskih pripravnika, 2 sudska

savjetnika, upravitelj sudske pisarne, 2 šivovnička fabrike duhana i još 1 činovnik. Pod okružni sud u Rovinju spadala je nemalo cijela Istra.

U času mobilizacije otišli su u rat od nas četvorica. Trojica su uhapšena kao »veležajdnici«, a ni ostali očekivali smo u strašnoj nezijevnosti sudu. I sa strane građanstva bili smo neprijateljski susretani, a i tvorno izuzulirani.

Ja sam možda jedini od Istrana posjedovao medalju na spomen izbora Petra Karadjordjevića kraljem Srbije iz god. 1903. Ovu sam spomen medalju dobio 1910 u Kragujevcu kao dobar strijelac na vojnički strešlani, a bila mi je vrlo draga i skupocjena uspomena. Osim toga imao sam sliku sa autogramom tadašnjeg Prijestolonasljednika Aleksandra, koju sam istom prilikom dobio.

Bio sam si svjestan što me čeka, ako se pristupi i moje hapšenju, izvrši kod mene pretres i pronadaju ova dva »crpuzica«, pogotovo kod mene austrijskog državnog činovnika. Nijesam imao mnogo vremena posavjetovati ni prilike da se sa nekim posavjetujem. Ove drage uspomene kažu? Izgorjele su mogao samo fotografirati, jer medalja od žutog metala ne gori. Nekuda zakopatati bilo je opasno, jer mori netko vidjeti pa otkopati i pronaći fa na nas kao žigovane se stalno i dobro pazilo.

Odučilo sam, da medalju bacim u more. 27. VII. 1914. uzeo sam ovu lijepu medalju iz mog kofera, metnuo sam u džep i išao šetati prema glavnom »molu«, koji je moje stano bio najbliži. Bio sam u velikom strahu, da me javni organi usput ne uhvate, šalju sam se kao zločinca koji uništava Istru nekog podmjenog zlodjela. I kao sam i strahljivo. Kad sam došao na kraj »mola«, gdje je more najdulje, posegnuo sam u džep, izvadio moju jedinu medalju

i jednim zamahom ruke, bacio sam ju desetak metara daleko u more. More je ovdje duboko 20—30 metara. Oduležao sam, jer sam se oslobodio teškog i opasnog »reteta«.

Tu sam tajnu povjerio jedino mome dobromu drugu, sada sveučilišnom profesoru Dr. Zreku Zugihi, ali on me je »izdao« i kad sam drug dan došao u kancelariju svoj prijatelj njegov pašnog Sime Vuković, držeci se vrlo zabrinuto, da su ujutro žandarj prema ukom sunčevom odbijanju sa dna mora potražili predmet i pronašli jednu medalju srpskog Kralja, a sada da tragaju za onim, koji ju je tamo bacio. Mene su prošli smrtni žurci i kad je to ovaj vidio, nasmiľao se i i umirio me sa riječima, da sve to nije istina i da me je Dr. Zugla »izdao« ali samo njemu. Ja sam fuit pogodno umireo samo odgovorio, da je to bila vrlo neslana šala i da se u buduće takvih šala okane.

Da završim ovu pripovijetku, napominjem, koju sam svakako i htio sačuvati jer sam već tada osetiao da će to biti i moj buduć Kralj, metnuo duboko u jednu košnicu pčela privrčivši ih medju saće, ali kad sam istu svršetkom 1918 god. potražio, nijesam je više našao. Sigurno su je pčele, trgajući je komadić po komadić, iznijele iz svoje mirme i neosjećajne sredine, osjećajući i same da tamo ne spada.

Sada, kad su se prilike promijenile, zavelo sam si da do ove medalje opet dođem i često se za njome rastužim. Lijen sam jedne drage uspomenne daleko sam od nje, ali zadržao ostaje uvijek živo i ja vrlo dobro znam mjesto, gdje se ona dobro »usidrećena« nalazi.

Ako se nekada ta rijetka i za tamošnje prilike neobična medalja nađje, napisao sam to da se ustanovi njezino porijeklo.

Buzućan.

IZ DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU
ŽERJAVIČEVA 7. — TEL. 84-66

Pažnja svim emigrantskim
društvima u Jugoslaviji

Skrećemo ovimе pažnju svim emigrantskim društvima u Jugoslaviji na naše cirkularno pismo od 3. VII. o. g. u kojem smo prikazali pravilnik naše grupe društva o pravima i dužnostima članova, pa molimo, da društva na naš cirkular odgovore u koliko to već do sada nisu učinila.

Ovom prilikom umoljavamo sva društva da informiraju svoje članstvo i uopće sve emigrante u svome djelokrugu, da su ostale potrebne isprave u slučaju dolaska u Zagreb moraju imati iskaznicu kojeg emigrantskog društva u Jugoslaviji. Ako nisu članovi niti jednog emigrantskog društva u Jugoslaviji, a borave u državi preko 3 mjeseca, ne mogu dobiti od našeg društva nikakvu moralnu ni materijalnu potporu. Zaključak naše izvalredne skupštine od 6. VI. ide za time, da se svi emigranti začlane u naša emigrantska društva, jer nije umjesno da se na društva za razne potrebe obraćaju oni, koji za ta društva nisu nikada ništa učinili.

Prema zaključku kongresa od 4. oktobra 1936. molimo društva da novopridošlim emigrantima ako putuju iz mjesta bivanja izdaju privremene iskaznice.

Svi emigranti, koji putuju u Zagreb, neka svoj odlazak, daju potvrditi po vlastima, jer će u protivnom slučaju imati neprikladnu kod prijave.

VAŽNE UPUTE
O DRŽAVLJANSTVU

Primjetili smo, da se polodini članovi društva u pogledu opširno od taksa za postignuće državljanstva obraćaju direktno na Ministarstvo Unutrašnjih Dela, pa im ovimе skrećemo pažnju, da se ovakve molbe redovno vraćaju na nadopunu glede informacija. Pošto je to mnogo dulji proces, neko se članovi obraćaju u pogledu državljanstva kao i svih ostalih molbi svojoj emigrantskoj organizaciji, koja će im po ovakvim stvarima dati najbolje upute.

VAŽNO!

Za uspješan rad u društvu potrebna je najuža saradnja društvenog odbora sa sekcijama društva, kao i sa cjelokupnim članstvom. Da se to postigne na članskom sastanku na Sveticama izabrana su od strane članstva dva povjerenika, koji će stajati u najužem kontaktu sa odborom, donošati će odboru želje onog dijela našega članstva i uopće sve ono što se odnosi na naš društveni život.

Molimo cjelokupno članstvo u djelokrugu Svetica, da našeg povjerenika g. Matu Grbca pomaže u njegovom radu, a isto tako i njegovog zamjenika g. Ottilija Živulića, koji je ujedno i povjerenik naše Omladinske Sekcije. Članovi mogu svoju mjesečnu članarinu plaćati kod naših povjerenika.

Rajonski članski sastanak zagrebačke »Istre« na Sveticama

Zagreb, 2 kolovoza 1937. — U nedjelju 1. o. m. održan je članski sastanak zagrebačke »Istre« na Sveticama za tučnušnje članove. Na sastanak su bili pozvani i nečlanovi-Istrani i ostali emigranti. U posebnoj sobi gostovao je Zdeč-Gencrali, koji je održao predavanje o ideji koja je bila i dosta omladinske. Sastanak je trajao oko tri sata i na njemu se pretreslo sve što se odnosi na članstvo i na to je otvoreno potpredsjednik društva Josip Brečević, a na to je Tone Perušić izložio položaj našega naroda u Južnoj Africi. Na sastanku je izabrano novo članstvo i izvršeno je reorganiziranje i potpuno organiziranje. Iza toga je Josip Brečević izložio rad društva i da pojedine glavne stvari. Održano je govorno o pravilniku i pomoći članovima i izno po potrebi članove organiziranja društva u kojima pojedini članovi. Govorilo se o potrebi organiziranja društva u kojima pojedini članovi. Govorilo se o potrebi organiziranja društva u kojima pojedini članovi. Govorilo se o potrebi organiziranja društva u kojima pojedini članovi.

IZLET OMLADINSKE SEKCIJE
DRUŠTVA »ISTRA« U PODSUSED

Omladinska sekcija Društva »Istra« prirođuje u nedjelju 8. o. m. svoj prvi izlet u Podsused. Odlazak u jutro u 7 sati, a izletnici moraju biti najkasnije u 6 i pol sati na samoborskom kolodvoru radi uvođenja karata. Ciljena za polazak i povratak je Din 5. Poželjno sve prijatelje i simpatizere da prisustvuju tom izletu. Potrebne informacije se mogu dobiti svakodnevno od 18-20 sati u društvenim prostorijama, Žerjavčeva 7, telefon broj 84-66. Za to veći posjet molit odbor.

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godišnjicu izlazi se računaju po cjeniku, rva ulica 48, III. kat. — Tisk: Stećakina Jugoslovenske štampe d. d., Zagreb, Masarykova ulica broj 28a. — Za tiskaru odgovara Rudolf Polanovič, Zagreb, Ilca broj 131.

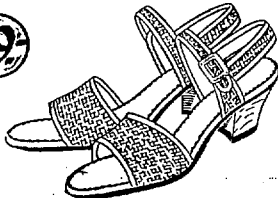
LAKE I PROZRAČNE
zašto udobne

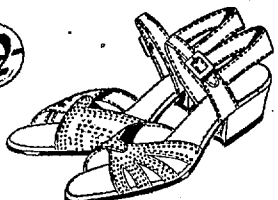
43471-1108
Vrlo lijepa dječija cipelica od finog bijelog platna, sa elastičnim djonom i špangom preko rista. Od br. 27-33 Din 25.—, od br. 31-34 Din 29.—

45305-1803
Za svaku priliku najpodesnija ljetna obuća izrađena od jakog smeđeg platna sa elastičnim djonom. Od br. 10-26 Din 15.—, od 27-34 Din 18.—, muške Din 29.—

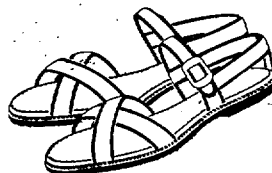
69895-1195
Cipelice za lijepe dane u svaku laku ljetnu haljinu, od jakog lanenog platna drap i bijele boje sa bijelim paspulom i poluvisokom nelom.

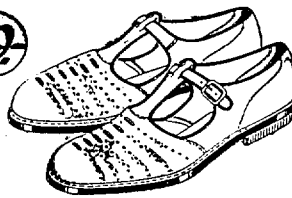
3385-15165
Uz svaku ljetnu haljinu za šetnju i za plažu elegantna otvorena cipelica od fine bijele nubuk kože sa kožnim djonom.

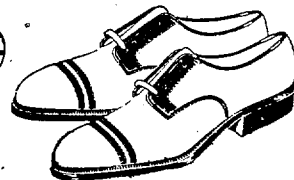
14243-1841
Za sve vrste sporta, za izlete i boravak u prirodi, za poljske radove, najbolja, najjača i najjeftinija obuća je naša »polutrampka« od jakog smeđeg platna sa hravanim elastičnim djonom. Zenske Din 25.—, Muške Din 29.—

45897-1406
Za ljetno vrlo udobne, trajne i jeftine muške sandale od jakog platna sa gumenim djonom. Koštaju samo Din 35.—

2967-44801
Ugodne i prozračne muške sandale od perforiranog boksa sa kožnim djonom, Neophodno potrebne svakom gospodinu.

1327-2880
Elegantna muška polnicpela u sivoj boji sa kožnim djonom. Za ljetne dane vrlo podesna jer je jako laka. Koštaju samo Din 69.—

Bata

ADRESE NAŠIH POVJERENIKA ZA
ISTOČNU PERIFERIJU ZAGREBA

Grbac Mate, vratar, Petrova ul. 85, Živulić Ottiljo, Dartska br. 2. Upozoravati naših povjerenika mogu platiti svoju mjesečnu članarinu, kupiti list »Istre«, zatražiti sve potrebne informacije po svojim i društvenim potrebama.

NOVA KNJIGA
LJUBE BRGIČA

Naš zemljak Brgič Ljubo iz Kralice, učitelj, napisao je knjigu »Gode Patuljica Patuljica«, koja je ovih dana izšla iz štampice u nakladi Knjižna u Zagrebu. Knjiga je pisana za djecu. Vrlo se glatko čita i no svome sadržaju zanimljiva je naravno za manju djecu, u čemu naša književnost najviše i oskudijeva. Mali Patuljica nastupio je zato, da ljudima dobro čini, nevoljnicima, starcima i sirotinji pomogne. Nepravdu kažnjava i popravlja. On ima sposobnost nadnaravnost, bića, da može svađe doći, svakome tko je od potrebe pomoći, zaštitnik je nevoljnika. Njemu služe čuvske zvijeri. Na jedan njegov zvižduk dolazi se četa vikova, koja malom Patuljicu stoji na raspolaganje, jeleni, srne i druga divljač također slušaju odano Patuljicu. On je taj, koji budi smrtnu težnju, budi iz sna trave, cvijeće, ptice i leptire, donosa tpe proljetne dane, uliva ljudima radost i veselje u srca, on se nalazi svadice oko ljudi, gdje se čine dobra djela. Od Bora je poslan.

Knjiga ima izvjesnih sličnosti sa Hofmanovim i Grimovim pričama za djecu, iako nije možda bez nedostataka, jer je pisana no uzoru starijih knjiga, ona sadrži u sebi mnogo moralno didaktičnih pouka, shvatljivih za djecu i kadra je držati dječju maštu u napetosti. Iz nje mogu djeca

izvući lijepe pouke.

Knjiga gosp. Ljube Brgiča, učitelja, zaslužuje da ju svaka emigrantska kuća u kojoj ima djece nabavi za duševnu hranu svojoj djeci, tim više što se djeci danas daje na čitanje mnogo nepristupačnih stvari. Ona sadrži svakako mnogo više vrijednosti, nego mnoge dječje knjige, koje se danas dječji daju na čitanje. Može se nabaviti u Knjižari Kuzlija u Zagrebu, po cijeni od 10.— din. — Priklodažan.

HISTORIČKA ISTRAŽIVANJA
O DALMACIJI I ISTRI

Ovih dana su izšli 134 i 135 svezak časopisa Arhivno storico per la Dalmazia i kojima su slijedeći važni članci:
Giovanni Galbarin piše o Nikoli Tomazeviću i papinskoj politici u 1848-1849 godine kada je Tomazeo bio poslanik Mećakke republike u Parizu. Eugenio de Carlo objavjuje tri pisma Tomazevoga profesora Vanzohum. U junskom svesku piše talijanski akademik prof. Emilio Bianchi o Rudjeru Boškoviću i prikazuje ga kao »svjetlost talijanske nauke«. Fabio Luzzato piše o Vincencu Dandolo i njegovoj finansijskoj politici o Dalmaciji od 1806-1809, a direktor Arhiva Arnolfo Bakotić objavljuje prvi dio studije o pjesniku Krsti Ivanoviću. U svescima su mnoge originalne ilustracije.

U isto vrijeme je izišao 48 svezak »Atti e Memorie della Società Istriana di Archeologia e Storia Patria« u kojem piše Ferdinando Forlari o bizantinskim spomenicima u Južnoj Africi, a drugi članak istog autora prikazuje arheologiju Južne Africe od 1926-1936 godine. — Francesco Semi piše o razvoju umjetnosti u Istri. Camillo De Francesci nastavlja svoju raspravu o Piranu iz XIII stoljeća. (Chartularium pira-

nense) i ilustrira dva puljska dokumenta: prvi o padu familije Castrupola, a drugi o jednoj bitci između Francuza i Austrijanaca u Puli 1809 godine. Osim toga De Francesci piše o historijskoj razlici naziva Liburnija i Istra. Osim toga ima na koncu ovog 48 sveska bilježaka o novim iskopavanjima i arheološkim nalazima u Istri iz pera profesora Brusina, Degrassia i Roberta.

Drugo izdanje knjige H. Sirovatke

»Privredni i socijalni odnosi u Jugoslaviji — Problem stajališta pretaštvanstva«.
Prva naklada ovog djela razasjana je na brojne adrese ilca i ustanova, za koje je pisao dr. Sirovatka, da su imali interesa za ovu tešku, no ipak lakim jezikom pisanu studiju. Mnogi nisu knjige platili ni povratili, pa kako pristužiti pisac još narudžbe, bio je on pristigao da isin ponovna naklada, kako bi mogao u dovojni toj potražnji. U jednom kritičnom osvrtu rekao se je o djelu g. Sirovatke, da bi ga trebali prečeti svi državnici, političari, inženjerski, privrednici i radnici, koji žele da ostanemo pošteđeni od teških socijalnih problema sudanjske, pa je sada omogućeno, da si tu knjigu nabavi svaki od njih uz cijenu od Din 60.— Narudžbe prima pisac: Zagreb, Hatova 12, III kat, telefon 97-25.

POZOR!

Nekateri naročnici protestiraju, ker smo jim poslali položnice, čeprav su se plaćali naročnino. Na koncu prvoga poljeta smo priložili listu poštne nakaznice in opomnili vse one, ki so dolžni, ker iz tehničnih razlogov ni-mo-gode priložiti poštini položnice samo v liste dolžnikov, ampak moramo priložiti vsem. Prosimo, da to upoštevate v se ponovno zaljublujemo rednim naročnikom, dolžnike pa prosimo, da urede svoje obveznosti.

Dajemo možnost plačevanja na obroke — glej proglas »Borba za šest stranik« — in prosimo vse emigrante da na podlagi proglasa in okrožnice Zveze podpo akcijo za povečanje lista.